

Bokföringsnämndens kommunsektion, 17.12.2002

59. Utlåtande om bokföring av kreditförluster som uppkommit i samband med företagssanering

1. Begäran om utlåtande

Staden A ber om ett utlåtande om bokföringen av dels en kreditförlust som uppkommit genom ett fastställt företags-saneringsprogram för ett företag i kommunen, dels en efterredovisning som eventuellt betalas till staden.

Sökanden har olika fordringar på X Ab, som tvingats till företagssanering. När företagssaneringen inleds 18.4.2002 uppgår fordringarna totalt till 2.693.905,20 euro, och summan består av följande poster:

- ett kapitallån på 1.009.127,56 euro + räntor
- proprieborgen till banken 841.156,74 euro + räntor
- ett lån i form av främmande kapital 672.751,71 euro + räntor
- obetald köpeskilling för en sågbyggnad, 16.818,79 euro
- övriga fordringar (vattenräkningar o. likn.) 12.823,77 euro.

Saneringsprogrammet är fastställt av tingsrätten genom ett beslut 4.9.2002. Beslutet har enligt ansökan nu vunnit laga kraft. De betalningsandelar som tillfaller borgenärerna skall enligt programmet betalas senast 31.12.2002, då företagssaneringen upphör.

Enligt sökandens uppfattning kommer ansvaren enligt det fastställda företags-saneringsprogrammet under innevarande år att leda till en kreditförlust på drygt 2 miljoner euro för sökanden. Staden har på grund av sitt proprieborgensansvar betalat banken totalt 878.526,06 euro 8.10.2002.

De betalningsandelar som tillfaller borgenärerna skall enligt beslutet betalas före årets utgång, inklusive en efterredovisning på högst 5 procentenheter. Sökanden frågar hur man skall bokföra om betalningarna syns först under 2003 och hur man i bokslutet skall uppta efterredovisningen på högst 5 procent samt hur, i vilken omfattning och var i noterna detta skall tas upp.

2. Motivering

När det gäller hur inkomsterna och utgifterna skall förläggas tidsmässigt, dvs. bokföringsgrunden, skall man i regel följa prestationsprincipen (2:3.1 § BokfL).

Enligt prestationsprincipen uppkommer en inkomst när en prestation överläts till kunden och en utgift när produktionsfaktorn tas emot. Inkomster och utgifter utan vederlag upptas i bokföringen på ett sätt som motsvarar prestationsprincipen. En inkomst utan vederlag bokförs när rätten till inkomster har uppkommit, och en utgift när skyldigheten att betala har uppkommit.

Enligt försiktighetsprincipen som ingår i punkt 3 bland de allmänna bokslutsprinciperna i 3:3.1 § bokföringslagen, skall man i bokslutet oberoende av räkenskapsperiodens resultat beakta bl.a. alla avskrivningar och nedskrivningar av aktiva, alla förutsebara ansvar och eventuella förluster som har uppkommit under den gångna eller tidigare räkenskapsperioder, även om de blir kända först efter räkenskapsperiodens utgång. Punkt 5 i samma paragraf kompletterar prestationsprincipen, dvs. att de intäkter och kostnader som hänför sig till räkenskapsperioden skall tas upp utan hänsyn till datum för betalningarna. Avvikelse från de allmänna principer som anges i lagen får göras endast av särskilda skäl, såvida inte avvikelsen baserar sig på lag eller andra bestämmelser som utfärdats med stöd av lag. Noterna skall innehålla en redogörelse för grunderna för avvikelsen samt en beräkning av dess inverkan på räkenskapsperiodens resultat och den ekonomiska ställningen.

Som extraordinära betraktas sådana intäkter och kostnader som hänför sig till väsentliga transaktioner av engångskaraktär vilka avviker från den bokföringsskyldiges normala verksamhet (4:2 § BokfL). I kommunsektionens allmänna anvisning för uppgörande av resultaträkning i kommuner och samkommuner (1999) anges såsom extraordinära kostnader enligt ovan nämnda paragraf sådana väsentliga händelser av engångsnatur som avviker från kommunens normala verksamhet. Det är befogat att uppta dessa som en egen grupp efter årsbidraget, ifall deras belopp i förhållande till årsbidragets storlek är väsentligt. I den allmänna anvisningen nämns bl.a. att borgensförluster kan uppfylla kraven på ex-

traordinära poster om de är av engångsnatur, är väsentliga och avviker från den normala verksamheten. Enligt motiveringarna till bokföringslagen skall begreppet extraordinär tolkas så snävt som möjligt. Noterna till resultaträkningen skall innehålla uppgifter om poster redovisade som extraordinära kostnader (2:3.2 § BokfF).

Begreppet extraordinär post förklaras i det betänkande som kommittén för revidering av bokföringslagstiftningen avgett, 1990:45, s. 164: "En post som hänför sig till ett företags ordinarie verksamhet, men som till sitt värde är ovanligt stor eller som är oregelbunden, är inte som sådan en extraordinär post. En sådan post upptas i nettoresultatet för den ordinarie verksamheten, men för bedömningen av resultatet kan det vara motiverat att ange postens natur och mängd i noterna." Nedskrivningar på övriga placeringar inom bestående aktiva skall göras om den framtida inkomsten från en placering varaktigt är mindre än den ännu oavskrivna anskaffningsutgiften eller om det sannolika överlåtelsepriset varaktigt är väsentligt lägre än anskaffningsutgiften eller utgiftsresten (5:13 § BokfL).

En värdenedgång i en post som tas upp bland balansräkningens aktiva får inte redovisas som avsättning (5:14.5 § BokfL).

Fordringarna skall enligt 5:2 § bokföringslagen upptas till sitt nominella värde i balansräkningen, dock högst till sitt sannolika värde, och värdepapper som utgör finansieringstillgångar samt andra sådana finansieringsmedel upptas enligt anskaffningsutgiften eller till ett lägre värde enligt deras sannolika överlåtelsepris (principen om lägsta värde).

Enligt kommunsektionens allmänna anvisning om resultaträkningen (1999) skall bland finansiella kostnader räntekostnaderna upptas åtskilt från övriga finansiella kostnader. Övriga finansiella kostnader är bl.a. garanti- och kreditförlustprovisioner liksom andra kostnader för finansieringslån utöver ränta, t.ex. värdeminskning beträffande lånefordringar och värdepapper som ingår i finansieringstillgångarna, liksom värdeminskning beträffande övriga motsvarande finansiella medel. Likaså utgör kreditförluster av lånefordringar nedskrivningar under övriga finansiella kostnader. Bland övriga finansiella kostnader upptas också nedskrivning av anskaffningsutgiften för aktier och andelar som ingår i anläggningstillgångarna bland bestående aktiva.

Enligt kommunsektionens allmänna anvisningar om balansräkningen (1999) är kundfordringar fordringar som uppstått på basis av överlåtelser av prestationer eller tjänster inom ramen för den egentliga verksamheten samt fordringar på basis av försäljning av anläggningstillgångar. Realiserade och sannolika kreditförluster som härrör från kundfordringar bokförs som övriga kostnader. Också kommunsektionens allmänna anvisning om resultaträkningen (1999) föreskriver att kreditförluster som härrör av kundfordringar i resultaträkningen skall dras av som övriga verksamhetskostnader.

3. Kommunsektionens ställningstagande

De poster som staden betalat på grund av sitt proprieborgensansvar kan anses härröra av stadens ordinarie verksamhet, trots att de är av engångsnatur och betydande. De bokförs därför som kostnader i 2002 års bokföring, bland övriga verksamhetskostnader i resultaträkningen.

Kreditförlusterna som gäller det kapitallån som upptagits bland bestående aktiva samt lånet bland främmande kapital och kommunens räntefordran i balansräkningen som realiserats då företagssaneringsprogrammet vunnit laga kraft, bokförs som kostnader bland finansiella kostnader i resultaträkningen för år 2002.

De kreditförluster till följd av köpeskillingsfordringar och försäljningsfordringar som realiserats i företagssaneringsprogrammet bokförs i 2002 års bokföring som kostnader bland verksamhetskostnader. Det är praktiskt att öppna ett särskilt konto för kreditförluster av försäljningsfordringar.

Senast när bokslutet upprättas för år 2002 skall man i fråga om efterredovisningarna, om de inte redan är betalda, utreda om det är sannolikt att de betalas. Om man kan vänta sig efterredovisningar av fordringarna antecknar man fordringarna till denna del bland kortfristiga fordringar och de delar som sannolikt blir obetalda bokför man som kostnader bland kostnadsposter som motsvarar de redan realiserade andelarna.

Till bokslutet fogas, utöver de noter som föreskrivs i kommunsektionens allmänna anvisning om noter till kommuners och samkommuners bokslut (2000), sådana noter som är nödvändiga för att klarlägga någon post i resultat- eller balansräkningen om detta krävs för att ge en rättvisande bild. För att man skall kunna ge en rättvisande bild av kommunens resultat och ekonomiska situation är det sålunda skäl att i noterna till resultaträkningen utreda betydande kreditförluster bland övriga verksamhetskostnader och övriga finansiella kostnader ? separat för vardera gruppen ? och kommunens totala förlust på grund av företagssaneringen, inklusive de avtalsenliga räntor som kommunen inte fått och som inte ingått i balansräkningen.

4. Kommunsektionens utlåtande

De realiserade kreditförlusterna av kapitallån och utgivna lån samt kreditförlusterna av räntefordringar på finansieringstillgångar upptas i 2002 års bokföring bland övriga finansiella kostnader.

Det realiserade borgensansvaret och de kreditförluster som realiserats av köpeskillings- och försäljningsfordringarna bokförs i 2002 års bokföring bland övriga verksamhetskostnader.

När det gäller de efterredovisningar som fastställts vid företagssaneringen skall man utreda om det är sannolikt att man får ut några betalningar. De betalningar som man kan vänta sig antecknas bland kortfristiga fordringar och de delar som sannolikt blir obetalda bokförs som kostnader enligt försiktighetsprincipen.

Betydande kreditförluster bland övriga verksamhetskostnader och övriga finansiella kostnader samt den totala förlust som företagssaneringen medfört för kommunen skall anges i noterna till resultaträkningen.